

BĒRNU (0-17G.) NETIŠO, MĀJĀS GŪTO TRAUMU RAKSTUROJUMS PĒC TRAUMAS SMAGUMA PAKĀPES

Lauma Sprinģe^{1,2}, Ieva Strēle¹, Anita Villeruša¹
¹Rīgas Stradiņa universitāte, Sabiedrības veselības un epidemioloģijas katedra
²Veselības ekonomikas centrs

Ievads

Bērnu traumatisms Latvijā ir nozīmīga sabiedrības veselības problēma. Bērnu (0-17g.) vecuma specifiskā mirstība no ārējiem nāves cēloņiem un saindēšanās 2007.gadā bija 22,7 uz 100 000 iedzīvotājiem, kas ir viens no augstākajiem rādītājiem Eiropas Savienības dalībvalstu vidū.¹ Ziņojumā „Ievainojumi Eiropas Savienībā. Statistiskais kopsavilkums 2005-2007” bērniem kā biežākā traumu gūšanas vieta norādīta mājas.² Pētījumos noskaidrots, ka netišās traumas mājas apstākļos visbiežāk iegūst bērni vecumā no 1 līdz 2 gadiem.³ Tāpat secināts, ka no visām traumām 43% ir vieglas, 39% bija vidēji smagas, bet 18% – smagas. Smago traumu vidū vairāk kā puse ir apdegumi un applaucējumi.⁴

Darba mērķis

Raksturot bērnu netišās mājas apstākļos gūtās traumas pēc traumas smaguma pakāpes saistībā ar bērna vecumu, dzimumu un ievainojuma veidu.

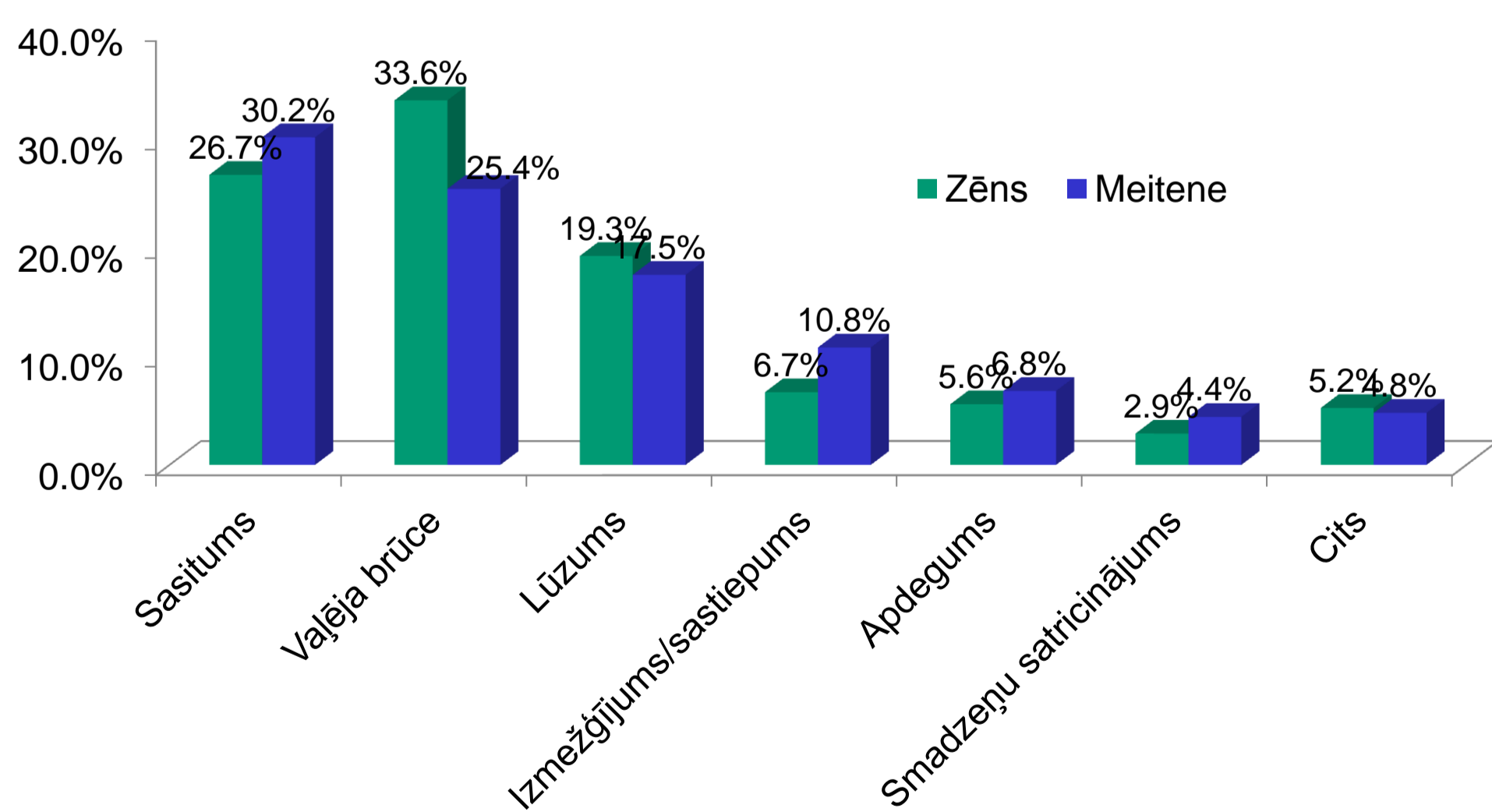
Materiāls un metodes

Pētījumā retrospektīvi analizēti dati no Veselības ekonomikas centra „Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistra par pacientiem, kuri guvuši traumas un ievainojumus” laika posmā no 2006. līdz 2008.gadam. Kopumā šajā periodā reģistrēti 6540 bērnu (0-17g.) ar netišo traumu gadījumiem mājas apstākļos. Iekļautie pacienti sadalīti šādās vecuma grupās: zīdaiņi (līdz 1 gadam), bērni no 1-2 gadiem, pirmsskolas vecums (3-5g.), agrīnais skolas vecums (6-12g.) un pusaudžu vecums (13-17g.).⁵ Traumas smaguma pakāpe tika noteikta pēc to ārstēšanas, ievērojot Eiropas Savienības ievainojumu datubāzes kodēšanas rokasgrāmatas rekomendācijas.⁶ Kopumā tika izveidotas piecas grupas: vieglas, vidēji smagas, smagas, letālas un nezināma smaguma traumas.

Rezultāti

No visiem reģistrētajiem cietušajiem 63,0% (4119) gadījumos tie bija zēni, bet 37,0% (2421) - meitenes. Vidējais vecums zēniem ir 9,25 gadi (95% TI[9,08;9,42]), bet meitenēm 8,20 gadi (95% TI[7,99;8,42]). Visās apskatītajās vecuma grupās zēnu īpatsvars traumēto bērnu vidū ir statistiski ticami lielāks ($\chi^2=70,522$; $p<0,001$).

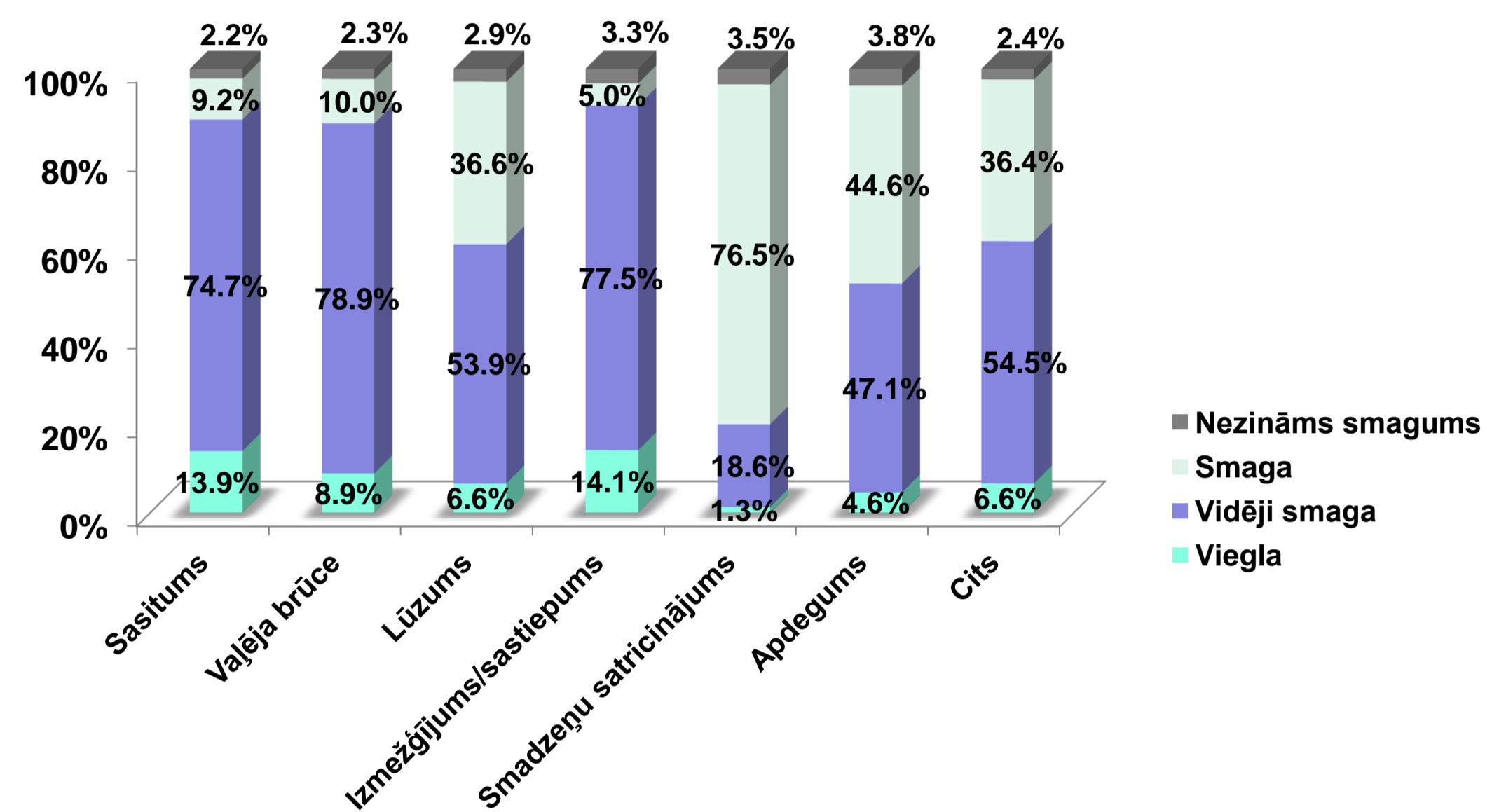
No visiem ievainojuma veidiem visbiežāk bērniem reģistrēti tādi ievainojuma veidi kā vaļēja brūce (30,6%), sasitumi (28,0%) un lūzumi (18,6%). Ievainojumu veidi un smagums atšķiras pa vecuma grupām un dzimumiem. Meitenēm izmežģījumi un sastiepumi ir reģistrēti biežāk nekā zēniem. Jaunākajā vecuma grupā ir lielākais reģistrēto skaits ar apdegumiem, sasitumiem un smadzeņu satricinājumiem, turpretī vecākajā ar izmežģījumiem, saspiedumiem un sasitumiem. (Sk. 1.attēlu)

Attēls 1. Netišo, mājās gūto traumu gadījumu sadalījums bērniem (0-17g.) pa dzimumiem pēc ievainojuma veida (%)

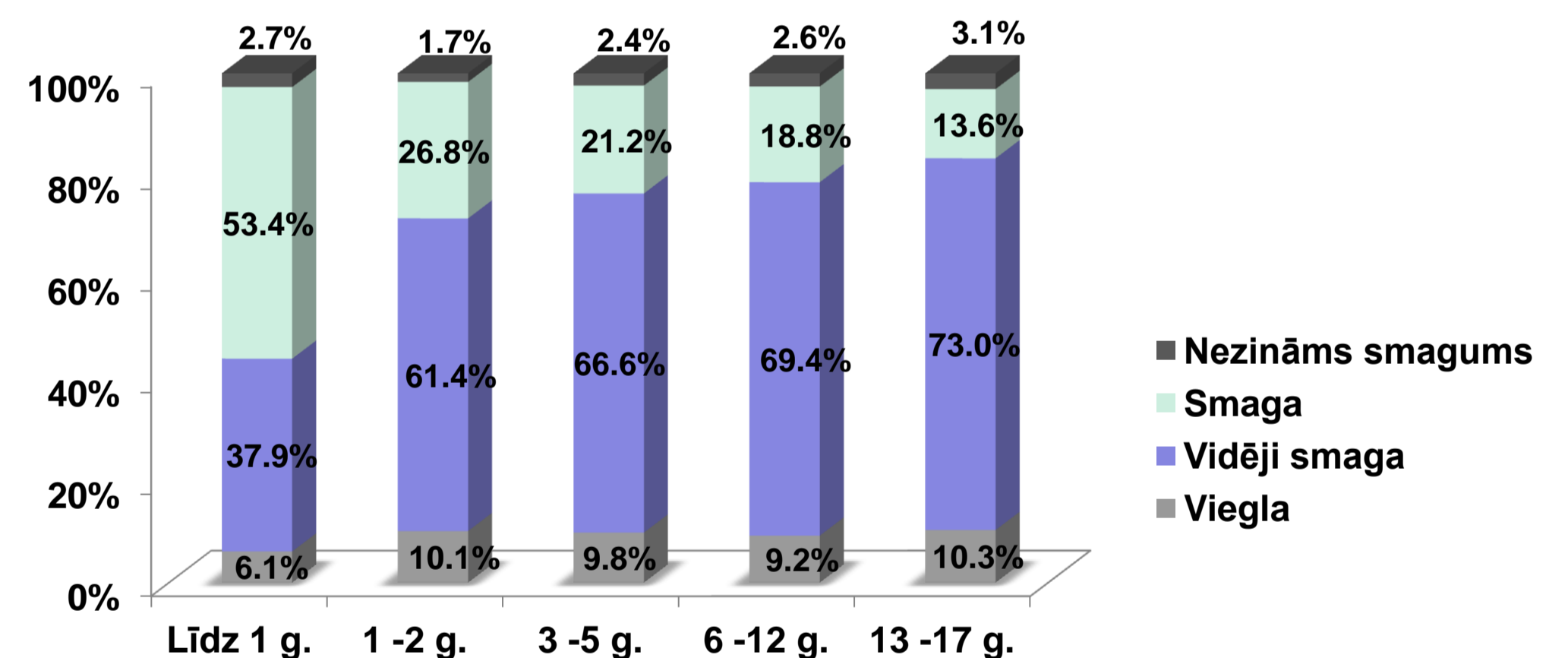
Visbiežāk pēc medicīniskās palīdzības traumas dēļ vērsušies bērni ar vidēji smagām traumām – 67,7% gadījumu (95% TI[66,5;68,8]). Smagas traumas reģistrētas 20,0% (95% TI[19,1;21,0]), bet vieglas tikai 9,7% gadījumu (95% TI[9,1;10,5]).

Sadalījums pēc traumas smaguma un ievainojuma veida statistiski būtiski atšķiras ($\chi^2=1261,742$; $p<0,001$). Kā smagas traumas biežāk klasificēti: smadzeņu satricinājumi – 76,5% (95% TI[70,6;81,6]), apdegumi – 44,6% (95% TI[39,7;49,5]) un lūzumi – 36,6% (95% TI[34,0;39,4]). (Sk. 2.attēlu)

Attēls 2. Netišo, mājās gūto traumu sadalījums bērniem (0-17g.) pēc ievainojuma veida un traumas smaguma (%)

Statistiski būtiskas atšķirības ($\chi^2=279,5492$; $p<0,001$) ir traumu gadījumu sadalījumā pēc smaguma pa vecuma grupām. Bērniem līdz gada vecumam visbiežāk reģistrētas smagas traumas – 53,4% (95% TI[47,4;59,3]). Savukārt visās pārējās vecuma grupās proporcionāli biežāk ir reģistrētas vidēji smagas traumas, sasniedzot 73% (95% TI[71,1;74,8]) īpatsvaru vecumā no 13 līdz 17 gadiem. (Sk. 3.attēlu)

Attēls 3. Netišo, mājās gūto traumu gadījumu sadalījums bērniem (0-17g.) pa vecuma grupām pēc traumas smaguma (%)

Secinājumi

Netišu mājās gūto traumu vidū visbiežāk smagas traumas konstatē zīdaiņu vecumā. Smadzeņu satricinājumi, apdegumi un lūzumi ir visvairāk reģistrētas smagās traumas. Pārējās vecuma grupās vislielāko īpatsvaru sastāda vidēji smagas traumas. Netišo mājās gūto traumu smagumam ir statistiski būtiskas atšķirības gan sadalījumā pēc ievainojuma veidiem, gan vecuma grupām. Iegūtie rezultāti apliecina par traumatisma profilakses darba nepieciešamību valstī, lai ne tikai saglabātu bērnu veselību un dzīvību, bet ietaupītu tā jau ierobežotos ārstniecības paredzētos līdzekļus.

Izmantotā literatūra

1. Veselības Ekonomikas centrs, “Nāves cēloņu datu bāze”
2. Bauer R., Steiner M. Injuries in the European Union. Statistics Summary 2005-2007. European Commission, DG Sanco, Vienna, 2009
3. Sengoelge, M., Bauer, R., Laflamme, L. Unintentional child home injury incidence and patterns in six countries in Europe. *International Journal of Injury Control and Safety Promotion*. 2008. 15(3): 129-139
4. Alwash R, McCarthy M. Measuring severity of injuries to children from home accidents. *Archives of Disease in Childhood*. 1988. 63: 635-638
5. Veselības Ekonomikas centrs, “Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuri guvuši traumas un ievainojumus”
6. Ievainojumu datu bāzes kodēšanas rokasgrāmata, Patērētāju drošības institūts, Rīga, 2005